

Veřejný majetek

Majetek územních samosprávných celků

Osnova

- **v této prezentaci**
  - *Územní samosprávné celky*
  - *ÚSC jako vlastníci*
  - *Právní úprava majetku ÚSC*
  - *Vykonavatelé vlastnického práva (a jiných majetkových práv) ÚSC*
  - *Vymezení majetku ÚSC*

- **v druhé prezentaci**
  - *Nabývání, hospodaření a nakládání s majetkem ÚSC*
  - *Odpovědnost*

Územní samosprávné celky

- **charakteristika**

- *obce a kraje = veřejnoprávní korporace (veřejné subjekty)*
- *samospráva*
- *vlastní majetek*

- **prameny**

- **čl. 101 odst. 3 Ústavy**

*Územní samosprávné celky jsou **veřejnoprávními korporacemi**, které mohou mít **vlastní majetek** a hospodaří podle vlastního rozpočtu.*

- **obecní (krajské) zřízení**

*§ 1 Obec je **základním územním samosprávným společenstvím občanů**; tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce.*

*§ 2 (1) Obec je **veřejnoprávní korporací**, má **vlastní majetek**.*
pro kraj analogicky

ÚSC jako vlastníci

- **veřejnoprávní korporace** = veřejnoprávní, ale i soukromoprávní aspekt subjektivity
- **ÚSC = plnohodnotný subjekt**
  - způsobilý mít **práva a povinnosti** (*majetek*)
  - způsobilý **svým jménem jednat** v právních vztazích (a především ve vztazích majetkoprávních)
  - a také odpovídat
    - § 2 (1) OZř: ...*Obec vystupuje v právních vztazích svým jménem a nese odpovědnost z těchto vztahů vyplývající.*
- **principiálně v rovné postavení s jinými vlastníky**
  - všechna vlastnická oprávnění
  - a jsou také v zásadě stejně omezovány jako jiní vlastníci
- v některých aspektech však **určitá veřejnoprávní omezení** (x spoluvlastnictví)

ÚSC jako vlastníci

▪ k čemu vlastní majetek?

- významný i u korporací
- není výslovně stanoveno, ale obecně užívají majetek **k plnění svých funkcí a úkolů**

*§ 2(2) OZř: Obec pečuje o **všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů**; při plnění svých úkolů **chrání též veřejný zájem**.*

▪ samostatná působnost

§ 7(1) OZř: Obec spravuje své záležitosti samostatně (dále jen "samostatná působnost").

▪ jaká majetková práva?

- obecně **velká a mimořádně rozmanitá skupina práv**
- = různá povaha a obsah
- = úplný výčet není možný

ÚSC jako vlastníci

- **majetková práva (demonstrativně):**
  - **vlastnické právo**
  - pohledávky na poplatcích (místních) a pokutách,
  - pohledávky z titulu práva na peněžité plnění nebo nepeněžité plnění z uzavřených smluv,
  - pohledávky z titulu náhrady škody a bezdůvodného obohacení,
  - práva plynoucí ÚSC z majetkové účasti v obchodních společnostech
(*např. právo na dividendu, právo na vypořádací podíl nebo právo na podíl na likvidačním zůstatku*),
  - pohledávky a jiná majetková práva, která na ÚSC přešla zákonem, na základě zákona, děděním, rozhodnutím příslušného orgánu,...
  - práva vyplývající z průmyslového nebo duševního vlastnictví
(*práva k patentům, vzorům, know-how apod.*)

Právní úprava majetku ÚSC

- **Ústava**
- **občanský zákoník** – zákon č. 89/2012 Sb.
  - vlastnické právo, majetek,...
- **obecní zřízení** – zákon č. 128/2000 Sb.
  - „obecná úprava“
- **krajské zřízení** – zákon č. 129/2000 Sb.
  - „obecná úprava“
- **rozpočtová pravidla územních rozpočtů** – zákon č. 250/2000 Sb.
  - finanční hospodaření
  - příspěvkové organizace
  - poskytování dotací
- **a další předpisy...**

- ***zákon o majetku ÚSC?***

Vykonavatelé majetkových práv ÚSC

- **výkon vlastnického a jiných majetkových práv**
  - **nejen ÚSC** jako subjekty těchto práv,
  - **ale i dalšími vykonavateli**

- v úvahu přichází **výkon majetkových práv**
  - **přímý**
bezprostředně orgány ÚSC
jménem a na účet ÚSC
  - **organizačně zprostředkovaný** (v případě některých práv)
prostřednictvím **organizačních složek** bez právní subjektivity
jménem a na účet ÚSC
  - **právně zprostředkovaný** (v případě některých práv)
prostřednictvím právních subjektů – **příspěvkových organizací**
jejich jménem a na jejich účet

Vykonavatelé majetkových práv ÚSC

▪ OrgS ÚSC

- novinka stejně jako OrgS státu
- OZř a KZř ale malá pozornost, nejvíce v RPÚR
  - § 23(1) RPÚR: *ÚSC může k plnění svých úkolů, zejména k hospodářskému využívání svého majetku a k zabezpečení veřejně prospěšných činností*
    - a) *zřizovat vlastní organizační složky jako svá zařízení bez právní subjektivity*
- OrgS **nejsou právními subjekty**
  - nejsou tak ani způsobilé vlastnit
- majetek ÚSC ve „**správě**“
  - faktická správa, nikoli práva a povinnosti (nejsou subjekty!)
- ale! **mohou vstupovat do právních vztahů**
  - jejich jednání je jednáním daného ÚSC
  - jedná zásadně vedoucí OrgS

Vykonavatelé majetkových práv ÚSC

- **OrgS ÚSC**
  - nejsou účetními jednotkami ve smyslu zákona o účetnictví na rozdíl od OrgS státu
  - **pro jednodušší činnosti**
(méně zaměstnanců, jednoduché vybavení, nečleněné, jednoduché ekonomické a právní vztahy)
  - pracovníci jsou zaměstnanci zřizovatele (nestanoví li zákon jinak)
  - **zastupitelstvo**
zřizuje (včetně zřizovacích listin)
jmenuje vedoucího

Vykonavatelé majetkových práv ÚSC

▪ PŘO ÚSC

▪ „staronová“ kategorie

navazuje na PŘO obcí a dále do minulosti

▪ OZř a KZř opět téměř žádná pozornost, RPÚR

§ 23(1) RPÚR: ÚSC může k plnění svých úkolů, zejména k hospodářskému využívání svého majetku a k zabezpečení veřejně prospěšných činností

*b) zřizovat příspěvkové organizace jako **právnícké osoby, které zpravidla ve své činnosti nevytvářejí zisk***

▪ je **PO a tedy právním subjektem**

PO veřejného práva (dle teorie formou veřejného ústavu)

nezisková právní forma

*§ 27(1) RPÚR: Územní samosprávný celek zřizuje příspěvkové organizace pro takové činnosti ve své působnosti, které jsou zpravidla **neziskové a jejichž rozsah, struktura a složitost vyžadují samostatnou právní subjektivitu.***

Vykonavatelé majetkových práv ÚSC

▪ PŘO ÚSC

- v právních vztazích (hmot. i proces.) **jednají svým jménem**, a to v rozsahu práv a povinností vymezených ve zřizovací listině
- ***je však vlastnický nezpůsobilá!***
  - nemá majetek zřizovatele ve vlastnictví, nýbrž jen **v hospodaření** („svěřený majetek“) – obsah p. a p.? (zákon neřeší...)
  - + **nabývá majetek pro zřizovatele**
  - vstupní vymezení majetku k hospodaření zřizovací listinou
- **vlastní majetek pouze:** majetek potřebný k výkonu činnosti, pro kterou byla zřízena, a to ve vypočtených případech
  - obecně na základě rozhodnutí zřizovatele
  - + nabytý povinnost majetek v případě trvalé nepotřebnosti nabídnout přednostně a bezúplatně zřizovateli
- **RPÚR upravují** jejich vznik (včetně povinného obsahu zřizovací listiny), změny a rušení a finanční hospodaření (omezuující pravidla pro půjčka, ručení apod.)

Vykonavatelé majetkových práv ÚSC

- **svazky obcí**
  - korporace svého druhu – **pouze obce**
  - založení zápisem do rejstříku svazků obcí
  - odpovídají svým majetkem za neplnění svých povinností
  - majetkoprávního hlediska jakýsi „**smíšený**“ **typ**
majetek, který vložily obce (zastupitelstvo)
hospodaření v mezích stanov svazku (obdobně PŘO)
majetek svazku, který „získal svou vlastní činností“
- **městské obvody (městské části)**
  - statutárního města/hl.m. Prahy
- možná budoucí úprava = **veřejné PO v působnosti ÚSC**
  - jak veřejné ústavy, tak veřejné podniky (dnes tzv. komunální podniky)

Vymezení majetku ÚSC

- důležitá ekonomická, resp. sociálně ekonomická kategorie
- **veřejný subjekt a veřejný účel** (jde tedy o **veřejný majetek**)
  - sociální funkce veřejného majetku
  - **ÚSC = vlastníky se „zvláštním posláním“**
- **součásti**
  - žádný obecný výčet
  - **princiipiálně tedy jakýkoli majetek**
mohou mít a nemusí
současně ale k plnění svých funkcí a úkolů určitý „**hraniční**“ **rozsah a kvalitu**
(*potřeby dopravy a spojů, vzdělávání, ochrany veřejného pořádku, bydlení, kulturního rozvoje, ochrany zdraví...*)

Vymezení majetku ÚSC

- **výlučný (výhradní, obligatorní) majetek ÚSC – zatím nedořešeno...**
  - „ústavní zadání“ LZPS čl. 11 odst. 2:
*Zákon stanoví, který majetek nezbytný k zabezpečování potřeb celé společnosti, rozvoje národního hospodářství a veřejného zájmu smí být jen ve vlastnictví státu, **obce** nebo určených právnických osob (...)*

- **pojem majetek** – posun s NOZ
  - *Věc v právním smyslu je vše, co je rozdílné od osoby a slouží potřebě lidí + negativně*
  - *§ 489 NOZ: Věc v právním smyslu je vše, co je rozdílné od osoby a slouží potřebě lidí. (+ negativní vymezení)*
  - *(§ 490 NOZ: Věc určená k obecnému užívání je veřejný statek.)*
  - *§ 495 NOZ: Souhrn všeho, co osobě patří, tvoří její majetek. Jmění osoby tvoří souhrn jejího majetku a jejích dluhů*

Vymezení majetku ÚSC

- **třídění**
  - **hmotný a nehmotný**
(zde ovšem posun společně s nehmotnými věcmi)
  - dlouhodobý a oběžný, finanční a nefinanční a jiná třídění
- současně také nelze oddělit **závazky** ÚSC vznikající z jejich činnosti
  - dlužnická strana závazkového vztahu (dluh)
  - vedeny v účetnictví
  - z činnosti orgánů ÚSC, OrgS nebo související s jejich majetkem (OrgS, PŘO)
  - rozhodování v řadě případů vyhrazeno zastupitelstvu (půjčka, přistoupení k závazku, ručení)
- **v druhé prezentaci:**
  - **nabývání, hospodaření a nakládání s majetkem ÚSC, odpovědnost**